

KÖNYVISMERET HÁZIDOLGOZAT

Két világtasz összehasonlítása

Készítette: Kovács Róbertné

Konzulens: Buda Attila

PPKE Kiadói szerkesztő I. évfolyam

Budapest, 2007. június 6.

Az összehasonlítási szempontok:

1. Milyen kiadás után készült? Naprakész-e?
2. Európai vagy amerikai jellegű-e a térkép felépítése? Melyik földrészt tárgyalja részletesebben?
3. Térképlapok száma, terjedelme
4. Milyen illusztrációkat használ?
5. Mutatók és egyéb adatok terjedelme, vizsgálata
6. Értékelés

Bevezetés

Az első világtérkép, amit elemeztem a **Cartographia Kft.** (a Kartográfiai Vállalat jogutóda) Budapesten kiadott 2001/2002-es térképe. Ezt hasonlítottam össze a New World Edition márkanév alatt a német **Bertelsmann kiadótól** átvett, a Magyar Könyvklub által 1998-ban kiadott példányával. A következőkben, mint magyar és német kiadásra fogok utalni az egyszerűség kedvéért.

Míg a magyar kiadás egyértelműen európai szemmel nézi és mutatja be a világot, kiemelten tárgyalja Magyarországot, addig a német kiadás törekszik az egyensúly megteremtésére. Az atlasz elején tárgyalja Európát, a legvégén mutatja be a kelet-európai régiót.

Mindkét kiadás színes, a maga nemében újszerű, de ami az egyiknek erőssége az a másiknak hiányossága. Legszembetűnőbb különbség köztük, hogy a német kiadást a műholdfelvételek változatossága teszi leginkább érdekessé, míg ez a magyar kiadásnak a hiánya. Az utóbbi viszont sokféle szemszögből és formában láttatja velünk a Föld legismertebb adatait, ami gyors információszerzésre, összehasonlításra ad alkalmat. Ezt a német kiadás nem vette figyelembe, nem élt ezzel az adatfeldolgozási lehetőséggel.

Két világatlasz összehasonlítása adott szempontok szerint

A Cartographiai Kft. javított és bővített kiadása részletesen leírja, milyen változások történtek a világban, és ez milyen fejlődést eredményezett a térképészet területén.

Új térképek: Kaukázus, Ukrajna, Indokínai-félsziget, Fülöp-szigetek, Hongkong..., stb.

Földrajzi nevek írása: például Kína földrajzi neveit latin betűs, pinjin átírással közli. Több új, független állam esetében a latin betűs illetve a fonetikus átírást tünteti fel az atlasz.

Részletesen tárgyalja a földrajzi jeleket, írásfajtaikat. Körülbelül nyolcféle betűtípust, három-négyféle betűméretet használ a földrajzi hely nagysága, fontossága szerint. Kiemeli a térképkészítés mentét és a vetületek fajtáit. Kitér a térképismeret alapfogalmaira, a Föld természeti képződményeinek legfontosabb adataira (óceánok, folyók, tavak, szigetek, hegycsúcsok, mélyföldek...stb.)

Deduktív módszert alkalmaz: a Föld és Európa vázlatos bemutatása után,

Magyarországot tárgyalja. Az atlaszban a domborzati térkép kerül minden esetben az első helyre, és ezt a közigazgatási és a részletes településtérkép követi. A földrészek bemutatása egyenlő arányban kap hangsúlyt, természetesen Ázsia nagyságánál fogva több oldalon szerepel. A térképbábrázolás nagysága 1: 30 000 000 – 1: 3 000 000-ig változatosan megtalálható, aszerint, hogy milyen fontosságot tulajdonít az egyes kontinenseknek, országoknak. Ezt a megkülönböztetést kerülte el a német kiadás, amikor egységes méretet használt.

Ország, földrész	Térképlapok száma
Magyarország	16 oldal
Európa	22 oldal
Ázsia	40 oldal
Afrika	10 oldal
Amerika	30 oldal
Ausztrália	10 oldal
Antarktisz	4 oldal
Egyéb térkép	24 oldal
Összesen:	156 oldal

Egyes országokon belül a jelentősebb városokat, tengerpartokat, szigeteket kiemeli. Például: Isztriai-félsziget, Szingapúr, Hongkong, Szuzei-csatorna..., stb.

Különlegesen gazdag a csillagászáttal, a Föld kialakulásával, éghajlatával, bioszférájával, népességével, nyelvekkel, vallásokkal, városokkal, világörökségekkel és a környezetvédelemmel foglalkozó részei. Ezeket a témákat színes, változatos, magyarázó és értelmező képeken dolgozza fel, amikről az információk sokasága olvasható le. A fotókat rajzos ábrák, grafikonok tarkítják. Néhol szinte híradószerűen láttatja velünk az eseményeket. Például: a földrengésről, vulkáni tevékenységekről, napfogyatkozásról.

Láthatjuk a kontinensek növény- és állatvilágát, amin több száz növény- és állatfajt mutat be. Gazdagon illusztrált ez a fejezet is.

Bemutatja a Föld országait abc-rendben. Kitér a területére, fővárosára, pénznemére, népességére, természetföldrajzi jellemzőire, gazdaságára, közlekedésére, külkereskedelmére. A gazdaságot csupán ezen a helyen említi, illetve a környezetünk állapota című fejezetben érinti az ipari szennyezéssel járó problémákat.

Adatok:

A legjelentősebb földrajzi adatokat nagyság szerint sorba rendezi. A természeti és az ember alkotta képződmények egyaránt helyet kapnak. Például: Föld, Nap, Hold, bolygók (a Plútó itt még bolygóként szerepel), vulkánok, sivatagok, vízesések..., stb. Építmények közül a víztárolók, hidak, alagutak, kompok, vasutak..., stb. Az események között a földrengéseket, születések számát említi meg. Az egyes országok mértékegységeinek áttekintő táblázatát adja. Részletes névírasi tudnivalókat, rövidítéseket sorol fel. A névírás elvei közt a hagyomány megtartása mellett a latin betűs, a fonetikus átírás és ennek vegyes változatát is használja. A földrajzi fogalmak szótárához kiejtési útmutatót is csatolt. Tiszteletben tartva ezzel a nyelvek sokféleségét és sajátosságait.

Névmutató:

A névmutató több mint 165 ezer szócikket tartalmaz. A nevekhez esetenként magyarázó jel kapcsolódik, ha nem következik egyértelműen a névből, hogy mire vonatkozik. Rövidítéseket, az országhoz való tartozást jelöli, a helységre vonatkozó névváltozatokat is feltünteti. Például: Dresden, (Drezda). Közli a rá vonatkozó kereső adatokat, például: Belgium, 22 J-K5, 52 B3-E4. Vagyis Belgiumot a 22. oldalon keressük a J-K oszlopban és az 5. sorban, illetve megtaláljuk az 52. oldalon is a leírt paraméterek közt. A névmutató utalás formájában tartalmazza azokat a széles körben ismert, de már megváltozott földrajzi neveket is, amelyek a térképen nem szerepelnek. Például: Burma (Mianmar), Saigon (Ho Chi Minh.)

Értékelés:

Igen gazdag, sokrétű ismeretet közvetít a Cartographiai Kft. által megjelentetett atlasz. Könnyen áttekinthető, értelmezhető ábrákat, grafikonokat, rajzokat tartalmaz. Bővített kiadás lévén hiányoltam belőle a műholdfelvételeket, összesen két ilyen kép található benne. Érintőlegesen foglalkozik az iparral, gazdasággal, kereskedelemmel és a hajózással.

Témák	Oldalszám
Bevezetés	16 oldal
Földrészek, térképek	156 oldal
Csillagászat, a Földre vonatkozó adatok	34 oldal
A Föld országai abc-rendben	68 oldal
Földrajzi adatok	26 oldal
Névírási tudnivaló	12 oldal
Névmutató	148 oldal
Összesen:	460 oldal

A német kiadótól átvett, forradalmian új világtlasz a precíz, részletes információk átadására törekszik. Először rögzítette a térképeket digitálisan, ami gyors reagálást tesz lehetővé változás esetén. Újfajta valósághű színezés jellemzi. Elhagyta a hagyományos színezést, amely szinte kizárólag a magassági viszonyokat jelöli. Újszerű törekvés a közlekedési hálózat jelölése (vasúti, közúti, út- és távolságadatok) megadása, a turisztikai, kulturális és természeti látnivalók, értékek kiemelése mellett. Egységes térképábrázolás jellemzi 1: 4 500 000 méretarányban mutatja be a kontinenseket. Az atlasz készítői következetesen egyenrangúan kezelték a térképeket, mert tapasztalatuk szerint Európához képest eddig háttérbe szorult a többi földrész bemutatása. Széles látókörét bizonyítják a műholdfelvételek, amik színessé és élvezetessé teszik a térképpel való ismerkedést.

Az atlasz elején tárgyalja a jelmagyarázatot, a magyar kiadáshoz képest igen röviden és szűkszavúan.

A kontinensek áttekintése előtt átfogó képet kapunk a Földről több műholdfelvétel segítségével, és ehhez még 13 oldal térkép is tartozik. Itt szerepelnek a domborzati képek, amik az atlasz további részéből kimaradtak. A földrészek áttekintése rövid, szöveges

ismertetővel kezdődik, amihez egy kisméretű fa- vagy rézmetszet kapcsolódik. Ezen kívül, több a tájra, emberekre jellemző képet sorakoztat fel.

Földrészek	Térképlapok száma
Európa	21 oldal
Ázsia	61 oldal
Ausztrália és Óceánia	13 oldal
Afrika	38 oldal
Észak- és Kelet-Amerika	38 oldal
Dél-Amerika	21 oldal
Kelet-Európa	21 oldal
Összesen:	213 oldal

A Kelet-Európát bemutató térképeket úttérképként is használhatjuk 1: 900 000 méretarányban nagyít, itt tér el egyedül a fent említett egységes mérettől. Ez lehetővé teszi, hogy a természeti és építészeti látványosságokat is pontosan jelöljék rajta.

Adatok:

A földrajzi adatok tartalmazó fejezet teljesen kimaradt ebből a világtlaszból. Ez az egyik legfőbb hiányossága.

Névmutató:

A rövid tárgymutatót névmutató követi. A névmutatóban való eligazodást szintén röviden írja le. A latin ábécének megfelelő sorrendbe állította a szócikkeket. Piktogramokkal egészíti ki az eligazodást a nevek közt. Használja az országok nemzetközi gépkocsi jelzéseit. Például: Adrian o USA (MN) 186-187 K 4. Adrian település az Amerikai Egyesült Államokban, Minnesota államban található a térkép 186-187. oldalán K 4 térképjel alatt.

Témák	Oldalszám
Bevezetés, műholdfelvételek	24 oldal
A Föld	16 oldal
Földrészek, térképek	231 oldal
Rövidítések	1 oldal
Tárgymutató	2 oldal
Névmutató	123 oldal
Összesen:	397 oldal

Értékelés:

Széles látókörű, újszerű atlasz tartottam a kezemben, de nagy hibája a másikkal ellentétben, hogy a földrajzi és egyéb, országokra vonatkozó adatok, érdekességek kimaradtak belőle. Globális képet kapunk a világról, de az egyes országokról gyors, fontos információkat egyáltalán nem tartalmaz. Ez az atlasz terjedelmében is meglátszik, hiszen több mint 60 oldallal kisebb terjedelmű, bár nem kevésbé vaskos könyv.